

TA'LIM MUASSASALARIDA MULTIMEDIYA VOSITALARIDAN FOYDALANISH USULLARI

Shaximardonova Baxtigul Xo`shboqovna

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti o`qituvchisi

Pardayeva Aziza Kamoljon qizi

Mamarajabova Mashhura Zafarovna

Ona tili va adabiyoti yo`nalishi 2-bosqich talabalari

Annotatsiya: Maqolada maktab jarayonida axborot texnologiyalari, multimedia maxsulotlarining samaradorligi haqida so`z yuritilgan. Maktab ta`lim sohasini rivojlantirishga oid qabul qilingan qaror va farmonlar ijrosi sifatida yaratilgan multimediali platformaning samaradorligi. Amaliyotda foydalanilganligi va samaradorligi haqida ma`lumotlar keltirilgan.

**Kalit so`zlar:** maktabgacha ta`lim, multimedia, axborot texnologiyalari, platforma, elektron darslik, maktabgacha ta`lim tashkiloti.

Abstract: The article discusses the effectiveness of information technology and multimedia products in preschool education. The effectiveness of the multimedia platform created as a result of the implementation of decisions and decrees on the development of preschool education. Information on its practical use and effectiveness is provided.

Keywords: preschool education, multimedia, information technology, platforma, e-textbook, preschool organization.

Hozirgi kunda respublikamizda ta`lim tizimini raqamli texnologiyalarni qo`llash bo`yicha bir qator ishlar amalga oshirilmoqda. Jumladan umumiy o`rta ta`lim va oliy ta`lim tizimlarida raqamli texnologiyalar keng qo`llanilmoqda. Elektron darsliklar, elektron ta`lim resurslari va o`quvchilar uchun mo`ljallangan maxsus multimedia dasturlari, electron platformalar buning yaqqol dalilidir.

O`qituvchilar ma`ruza hamda amaliy mashg`ulotlarda taqdimot dasturlaridan keng foydalanadilar. Slaydlar orqali mavzuning asosiy tushunchalari, rasmlar, diagrammalar, grafiklar yoki animatsiyalar namoyish etiladi, bu esa murakkab jarayonlarni vizual tarzda tushunishga yordam beradi. Shuningdek, video darslar va turli hujjatli filmlar orqali tarixiy voqealar, ilmiy tajribalar yoki til o`rganish jarayonlari aniq misollar asosida o`rgatiladi. Bu usul o`quvchining ko`rish va eshitish orqali bir vaqtning o`zida bilim olishiga imkon yaratadi.

Multimediya vositalarining yana bir qulay tomoni — interaktiv doskalar. Smart doskalar yordamida o`qituvchi dars jarayonida matn yozishi, rasm chizishi, elektron darsliklarni ochishi va turli interaktiv topshiriqlarni bajarishi mumkin. Bu esa darsni jonlantirib, o`quvchilarni faol ishtirok etishga undaydi. Shuningdek, audio

vositalardan foydalanish ham ta'lim samaradorligini oshiradi. Xususan, adabiyot darslarida badiiy asarlarning audio variantlarini tinglash, til darslarida tinglab tushunish mashqlari o'tkazish yaxshi natijalar beradi.

Bugungi kunda ko'plab fanlarda virtual laboratoriyalardan foydalanish keng tarqalgan. Ushbu virtual muhitlar kimyo, fizika yoki biologiya kabi fanlarda tajribalarni xavfsiz va aniq bajarish imkonini yaratadi. Shuningdek, simulyatsiyalar orqali murakkab mexanizmlar yoki jarayonlar model orqali ko'rsatiladi. Bu o'quvchilarning amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega.

Ta'lim jarayonida elektron platformalar — Moodle, Ziyonet, Google Classroom, Khan Academy kabi tizimlardan foydalanish ham kengayib bormoqda. Ushbu platformalarda o'quvchilar dars materiallari bilan tanishadi, test topshiradi, topshiriqlarni elektron shaklda yuboradi. Bundan tashqari, mobil ilovalar va interaktiv testlar orqali o'quvchilar bilimini baholash yanada qulay bo'lmoqda.

Multimediya taqdimotlarning afzalliklarini ma'lum bir kontekstda bilimlarni taqdim etishda, o'rganish uchun motivatsiyani oshirishdadir, chunki kamchiliklar bolaning jismoniy va ruhiy holatiga salbiy ta'sir ko'rsatadigan omillardir. Xuddi shunday nuqtai nazar ota-onalar tomonidan ham ifodalanadi. Aksariyat ota-onalar bolalarning kompyuterdan ko'p foydalanishini hohlamaydi va oilaviy ta'limda multimedia taqdimotlaridan foydalanmaydi. Afsuski, ota-onalar o'rtasida o'tkazilgan so'rov shuni ko'rsatdiki, bolaning kompyuterda uzoqroq qolishining umumiy tendentsiyasi mavjud va bolalar asosan kompyuter o'yinlarini o'ynashadi va multfilmlarni tomosha qilishadi. O'yinlar va multfilmlarning mazmuni odatda ota-onalar tomonidan qattiq nazorat qilinmaydi. Katta va tayyorlov guruhlari o'quv jarayoniga multimedia texnologiyalarining kiritilishi shuni ko'rsatdiki, bolalar multimedia yordamida bajarayotgan ishining yakuniy natijasini yaxshiroq ko'radilar, uni tezroq va to'g'ri bajarishga qiziqadilar. Ma'lumki, bolalarda shaxsiy qiziqish uyg'otadigan yorqin va g'ayrioddiy taqdim etilgan material osonroq va yaxshiroq o'zlashtiriladi. Olingan bilimlarning shaxsiy ahamiyati multimedia taqdimotlarining interfaol resurslari bilan ta'minlanadi. Ayniqsa, multimedia taqdimoti interfaol resurslardan foydalanishni nazarda tutadi. Shuningdek, multimedia taqdimotining slayd tizimiga bolalar rasmlari, fotosuratlar, oilaviy video, multfilm fragmenti va boshqalarni kiritishingiz mumkin. Bolalar va otaonalar o'qituvchi bilan hamkorlik qilish va munosabatlarni o'rnatishga yordam beradigan kerakli materialni qidirishga jalb qilinishi mumkin.

Elektron platforma orqali bilim berishning an'anaviy usullardan afzalligi shundaki har bir video rolik orqali mashg'ulot mavzularimultfilmlar orqali bola tilida yoritiladi, bu orqali bolaning bilim olishga ishtiyoqi ortadi. Kompyuter o'yinlari orqali bolalar multaqil ravishda topshiriqlarni bajarishda xato javobni belgilasada unga kompyuter tanbeh bermaydi, do'stlari orasida izza qilmaydi natijada bolaning o'ziga bo'lgan ishonchi ortadi, fikrlash qobiliyati rivojlanadi. Qolaversa bolaning bo'sh vaqtini mazmunli o'tkazishda ham ushbu elektron platformadan o'rni beqiyosdir. Zamonaviy

kompyuterli animatsion, mukammal dasturiy vositalardan foydalanish, uchinchi relesans bolasining zamon talablariga mos ravishda bilim olishiga, mustaqil fikrining shakllanishiga, tafakkur doirasining ortishiga, kompyuter savodxonligiga ega bo'lishiga, aqliy salohiyatning yuksalishiga xizmat qiluvchi zamonaviy vosita hisoblanadi.

Nima bo'lganida ham, zamonaviy pedagogikada raqamli texnologiyalaridan to'g'ri foydalanish maktabgacha yoshidagi bolalarning yutuqlarini kafolatlaydi va keyinchalik yuqori sinflarda muvaffaqiyatli o'qishini kafolatlaydi. Xulosa qilib shuni aytishimiz mumkinki bolalarning aqliy salohiyatini raqamli texnologiyalar asosida rivojlantirish, ularning aqliy rivojlanish salohiyatini dunyo tendentsiyalari darajasiga ko'tarish davr talabidir.

REFERENCES :

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 6 ноябрдаги ПҚ-4884-сон “Таълим-тарбия тизимини янада такомиллаштиришга оид қўшимча чоратадбирлар тўғрисида” ги қарори.
2. Макарова В.Н, Ставцева Е.А. (2018). Использование мультимедийных средств в развитии природоведческой лексики детей дошкольного возраста. “Наука и образовании”. 271 С.
3. Halikova U.M. (2020). Maktabgacha ta'lim muassasalarida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishning dolzarbligi. Интернаука, 13-2, С. 78-79
4. Расулов Т.Х. (2020). Инновационные технологии изучения темы линейные интегральные уравнения. Наука, техника и образование. 73:9, С. 74-76. 14. Расулов Т.Х., Расулов Х.Р. (2021). Ўзгариши чегараланган функциялар бўлимини ўқитишга доир методик тавсиялар. Scientific progress. 2:1, 559-567 бетлар.
5. Расулов Т.Х., Умарова У.У. (2020). Мактабда дискрет математика ва математик мантиқ элементларини ўқитишга оид методик тавсиялар. Физикаматематика фанлари электрон журнали. 5-сон, 1-жилд, 14-20 бетлар.
6. Suyumov, J. Y. (2021). KOMPYUTER IMITATSION MODELLARI ASOSIDA FAOL OQITISH TEXNOLOGIYASINING NAZARIY ASOSLARI. Scientific progress, 2(3), 459-466.